

KONFEKCIJA PAULIN

L J U B L J A N A
ŠELENBURGOVA ULICA 1

nudi največjo izbiro damskih plaščev, kostumov in oblek
Aktivnim učiteljicam tudi na ugodno obročno plačilo

Ali je učitelju potrebna strokovna izobrazba iz raznih panog kmetijstva

Iz prakse

V 39. številki je »Učiteljski tovariš« objavil, da odpravlja polemiko o tem vprašanju. Takoj v začetku poudarja, da je to problem, h kateremu je že zavzel svoje načelno stališče, vendar se vrača zopet k njemu. Prav! Iz tega in člankov M. P., A. H. ter M. K-er zveni zopet ona pesem, ki smo jo že tolikokrat prokleli, pa jo vendar vedno znova začnemo ali jo vsaj poslušamo. Neuklonljiv idealizem, vedno nova volja, da poleg vseh svojih tegob pomagamo onim še bednejšim, našemu podeželskemu narodu. To je že postala tradicija in bo, upajmo, postala zakon. Kako se pa naj to delo v praksi vrši, je problem tako širokega obsega, da ima Tovariš zanj premalo strani, in problem, ki se bo vlekel v neskončnost, ker zadeva življenje širokih slojev. To življenje se neprestano spreminja in problem z njim.

Povrnem se k ožjemu obsegu današnjega vprašanja, o potrebi strokovne izobrazbe.

Naše učiteljstvo je začelo z delom za gospodarski napredek vasi, čim se je začelo slovensko osnovno šolstvo sploh. Posamezniki so se sami usposabljali za poedine stroke, brez tečajev, predavanj in knjig in vendar so dosegali vidne uspehe. To pa je samo migljaj, da mora začeti vsak sam, ljubezni do stvari ne more dati samo zunanji vpliv, zrasti mora iz notranjosti človeka samega.

S tem pa ni rečeno, da v današnjih časih to zadostuje. Literature je sedaj dovolj, teoretični in praktični tečaji se vršijo tako za učitelje kakor za učitelje, vsakdo se lahko nabere tega ali onega znanja, kakor pač kdo čuti potrebo. Akcija se je začela leta 1928, pod oblastno samoupravo v Mariboru in jo kr. banska uprava pod večjim vodstvom g. svetnika Krošla uspešno nadaljuje leto za letom.

Za praktično gospodarsko delo med kmeti pač pridejo v prvi vrsti v poštev učitelji, ki so sami kmetjski sinovi. Takega naraščanja danes, žal, zelo primanjkuje, vendar obstoja sigurnost, da se bo to neugodno stanje čez nekoliko let izboljšalo. Učiteljice so za pozvedigo podeželja neizmerno važni činitelji, le da je njihovo delo bolj podrobno, rezultati njihovega dela manj vidni, četudi mnogo-krat večjega pomena. Če se oglasi zvon navček, mu ljudje bolj prislusnejo kakor velikemu.

Učiteljica ne dajejo bodočim učiteljem dovolj podlage za gospodarsko delo na deželi. To je res. Res pa je tudi, da je tehnično absolutno nemogoče, da bi učiteljica dala za to delo strokovno podlago za vse panoge kmetijskega gospodarstva. In ker tega ne morejo, ne more biti to njihov namen. Kakor pa dajejo poleg specialno pedagoške tudi splošno izobrazbo iz vseh panog znanja, bi lahko pri mali reformi — dobre volje gotovo ne manjka — dala tudi splošno izobrazbo iz kmetijstva. Ni treba zato posebnega predmeta v vseh letnikih. Le v posameznih predmetih bi se naj vedno mislilo na to, da bodo gojenci nekoč podeželski učitelji, v zadnjih dveh letnikih bi se pa naj snov izpopolnila in zaokrožila. To bi se izvršilo brez vsake škode za one gojence, ki bi pozneje službovali v mestih in industrijskih krajih, saj je kme-

tijstvo danes vendar že znanje, ki je sestavni del splošne izobrazbe.

Da navedem nekoliko konkretnih primerov:

V zoologiji bi bilo do vseh potankosti obravnavati biologijo ene vrste domačih živali, v botaniki ene kmetijske kulture rastline, v mineralogiji nastanek in vrste zemlje, v kemiji sestavine zemlje z vsemi izsledki na osnovi Liebigovega zakona, v zgodovini razvoj kmetijskega dela in kmetijskih naselbin, v zemljepisni vpliv podnebja na kmetovanje, v računstvu in oblikoslovju naj bi bilo več praktičnih nalog iz kmetijskega gospodarstva in življenja. Tudi higiena naj bi se ne slikala kot bedna vila, ki plašno bega in se skriva pred Morano, Mars bi naj bila, zmagovalec, ki sovražnika zaslužni in ga izkoristi, saj so trošenje, smrad in nesnaga osnova kmetovega blagostanja. Veljalo pa bi seveda vedno načelo, da morajo učenci manj znati govoriti, pa več znati opazovati, manj pripovedovati, pa več razumeti. Na istih smernicah bi se lahko izvršila mala reforma na ženskih učiteljskih.

Vsem mladim učiteljem, pa najsi pridejo s to ali ono količino znanja o kmetijstvu na deželo, pa bodi resen nasvet, da se približno prvih pet let bavijo le s šolo in svojim pedagoškim in metodičnim izpopolnjevanjem, kajti ugled in spoštovanje si mlad človek pridobi le z delom v šoli. Svoj šolski okoliš pa naj pazno motri in opazuje, vse, predvsem ljudi. Prvo bodi sociolog in psiholog in šele potem se spusti v gospodarska vprašanja. Tu se začne strokovna izobrazba za posamezne gospodarske panoge. Odloči se za eno ali več, po svoji sposobnosti in ljubezni, po potrebi kraja in ugotovljeni sigurnosti za uspeh. Vprašaj, poslušaj, čitaj in premišluj, potem šele previdno reci. Ne jezi se na konzervativnost kmeta. On ima tudi druge skrb, ohraniti mora dom potomcem. Ne on, ne kmetija ne preneseta nesigurnih eksperimentov. Vse, kar kmetu nasvetuješ, mora biti popolna eksaktna veda. Ne spuščaj se v podrobnosti, drži se raje okvira načelno priznanih smernic za napredek gospodarstva. Predvsem pa dajaj kmetu poguma. To je najbolj plemenito in najbolj hvaležno delo. Če mu pomagaš tar-nati, te bo rad poslušal, potem pa zasovražil, ker si rnil njegov ponos. Ne pridruži se tropi gavranov, ki krakajo po deželi in prerokujejo kmetstvu hiranje in pogin. Res mu je danes hudo, toda kmet je bil in bo ostal. Če se okoli bolnika zberejo sosede in javka-jo: »Jezus, Marija, zdaj in zdaj bo proč«, jih zdravnik brž napodi, preišče in daje bolniku upanje. Jok in obup morata proč od bolnika.

Kakor vsak učitelj sam nadaljuje svoje izpopolnjevanje kot pedagog, se mora vsak sam usposobiti za specialno gospodarsko delo, za posamezne gospodarske panoge svoje-ge okoliša. Tečaji, šole, predavanja in knjige dajejo samo osnovo, dovršeno pa prinašata življenje in delo. Eno pa je sigurno: najbolj sta učiteljica in učitelj sposobna za delo med kmeti takrat, ko ju je življenje izučilo in iz-modrilo, takrat namreč, ko morata nehati in jima je hvaležnost v spomin. Iz člankov v »Učiteljskem tovarišu« veje mladosten idealizem, ta je prvi potreben, kjer je ta, bo vse ostalo sledilo.

Miloš Verk

Turneja Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« po Bosni in Dalmaciji

Po dveh letih se je Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« podal zopet na pot. Tokrat si je izbral še oni predel naše države, Bosno in Dalmacijo, katerega v teku svojega obstoja še ni obiskal. V Bosni in Dalmaciji ni nastopil še noben večji slovenski pevski zbor razen zbora ljubljanskih učiteljskih pevskih, ki so leta 1925, nastopili z velikim uspehom v vseh večjih krajih imenovanih pokrajin pod vodstvom pok. profesorja in skladatelja Emila Adamiča ter Akademski pevski zbor iz Ljubljane, ki je lansko leto priredil dva zelo dobro obiskana koncerta v Sarajevu. Razlog za to bo najbrž v dejstvu, da mora vsak zbor, ki bi hotel nastopiti v teh krajih, računati že vnaprej radi visokih cen, ki so posledica navala tujcev in ostalega letovišarskega prometa, z visokim deficitom. Težko je v teh krajih nahraniti veliko pevsko družino po primerno nizki ceni, še težje je to družino spraviti zvečer pod streho.

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« se je ne glede na to odpravil na pot po Bosni in Dalmaciji z dobro vero, da bo koristil s tem učiteljski stanovski organizaciji. Glavni namen te turneje je bil sicer propaganda slovenske umetne in narodne pesmi, vendar je imela njegova pot daljši cilj, t. j. pojačati stike s tamošnjimi stanovskimi tovariši. V vseh krajih so prevzela aranžma nastopov in gostovanja UPZ učiteljska sreska društva, ki so položila vse svoje sile v to, da bi pokazali svoja razumevanja do kulturnega dela slovenskih tovarišev in tovarišic in da bi Učiteljski pevski zbor odnesel z vseh krajev najlepše spomine. Skoro povsod so bila sklicana za dan gostovanja slovenskih učiteljev - pevcev zborovanja sreskih društev, da bi s tem podarili solidarnost učiteljskih vrst. Z družabnega večera v Mostarju je tamošnje sresko učiteljsko društvo navdušeno nad lepim koncertom UPZ poslalo predsedniku tog. Ivanu Dimniku pozdravno brzojavko; v Dubrovniku pa so prisostvovali slovenski pevci posebni skupščini tamošnjega sreskega društva, na kateri se je posebno poudarjala potreba skupnosti vsega učiteljskega dela. Mimogrede moramo omeniti, da je pri vseh sprejemih sodelovalo veliko število domačega učiteljstva, ki so v svojih pozdravnih govorih poudarjali veselje nad obiskom slovenskih učiteljev ter jim želeli mnogo uspehov v njihovem nadaljnjem delu na polju glasbene kulture.

Ko je omenjamo veliko razumevanje naših stanovskih tovarišev v Bosni in Dalmaciji za delo slovenskih učiteljev, moramo z veseljem ugotoviti, da so tudi naši rojaki Slovenci, ki prebivajo povsod tod v velikem številu, s svojo pomočjo dokazali veliko veselje nad prihodom učiteljev in učiteljic s Slovenije. V tesnem sodelovanju s sreskimi učiteljskimi društvi so delali na to, da bi bili naši koncerti čimbolj obiskani in da bi slovenski pevci odnesli iz krajev najlepše spomine. Vidno pa so pokazali svoje veselje in razumevanje, ko so izročili dirigentu UPZ prof. Pavlu Šivicu na odprtih odrih med silnimi aplavzi navdušenega poslušalstva lepe šopke in vence.

Prvi nastop je imel Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« 8. maja zvečer v Slavonskem Brodu, K sprejemu na kolodvoru je prihitelo mnogo tovarišev in tovarišic in ko so se naši pevci sveži prikazali s svojih vozov, so bili

sprejeti z navdušenimi vzkliki. Preds. sres. dr. Zvonarevič M. je pozdravil zbor ter izrazil svoje veselje, da sme že drugič pozdraviti učitelje - pevce v Slavonskem Brodu. Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« je nastopil namreč že leta 1931. v tem mestu, ko se je vračal s svoje pevske turneje po Vojvodini. Tovariš predsednik je poudaril med drugim potrebo po skupnosti vsega učiteljstva, poudaril važnost dela slovenskih učiteljev - pevcev ter jim končno na vratih v zgodovinsko Bosno želel največjih uspehov. V kratkih stavkih se je izrazil za sprejem član zbora tov. Žitnik Maks.

Zvečer je zbor nastopil v dvorani lepega in prostornega Hrvaškega doma. Stiritose-dežna dvorana ni bila sicer natlačena, pač pa zelo dobro zasedena s poslušalstvom, ki je z velikim razumevanjem in odobravanjem zasledovalo koncertni program. Prvi del koncertnega programa je obsegal zgolj skladbe slovenskih skladateljev od Jakoba Gallusa preko Antona Lajovca pa tja do prerano umrlega Emila Adamiča, 70 oseb broječi zbor jih je izvajal pod vodstvom svojega dirigenta z vso vestnostjo in v veliko zadovoljstvo poslušalstva. Omeniti moramo, da je bil nastop UPZ v Slavonskem Brodu prvi nastop pod vodstvom prof. Pavla Šivica, ki je šele lansko leto meseca novembra prevzel vodstvo Učiteljskega pevskega zbora. Bil je torej to njegov krstni nastop, s katerim je pokazal, da je dobil zbor z njim vestnega in delavnega voditelja, pod katerim bo vzdržal med zbori položaj, ki ustreza slovesu učitelja - pevca.

V drugem delu je ženski zbor odpel šest narodnih pesmi Emila Adamiča, in to s tako dovršenostjo, da so morale nekatere ponoviti. Tudi tokrat se je pokazala kompaktnost in lepota ženskih glasov, ki je v naši javnosti dobro poznana že od postanka UPZ, zato zveni v vseh pesmih skupno, da prevzamejo vsakega poslušalca.

Navdušenje se je stopnjevalo pri tretjem delu koncertnega programa, ko je izvajal zbor skladbe hrvaških oz. srbskih skladateljev. Bosanske pesmi, Papandopulov »Kolo« in Mokranjčev deseti rukovet so imele tak odziv, da so jih morali ponoviti. Med odmorom so učitelji poklonili svojim slovenskim tovarišem lep vokal. Koncertni program je UPZ končal z Adamičevim »Potrkanim plesom«, katerega so morali ponoviti. Imenovana skladba očituje toliko mero značilne razigranosti in veselja slovenske duše, da jo mora zbor na vseh svojih pevskih turnejah ponovno in ponovno ponavljati. S tem delom je pokojni skladatelj in predsednik UPZ Emil Adamič dokazal, da je bil naš resnični narodni pevec.

Po koncertu se je vršil družabni sestanek v restavraciji »Zeleni dvor«. Med naše pevce so posedli učitelji in učiteljice iz Slavonskega Brodu in razvila se je kratka, a zato tem pri-srčnejša zabava. Vodja turneje, tov. Vinko Rupnik se je zahvalil učiteljstvu za vso pomoč ter omenil, da se bo zavest in ugled učiteljskega stanu dvignila in ohranila le tako, da si bomo tovariši pomagali drug drugemu. Članstvu Učiteljskega pevskega zbora je predstavil tov. Petra Prodana, ki je bil po-verjen od tamošnjega sreskega društva za glavno vodstvo vseh priprav za koncert in gostovanje UPZ v Slavonskem Brodu. Tova-

Kramljanje z urednikom Mladinske matice

Kot kmet jeseni, ko je spravlil v šrambo bogato žetev s polj in vrtov, utrujen, zgaran, kljub temu pa srečen, židane volje in nasmejan — tak se mi je zdel Ribičič. Niti mrk dan z nalivom, ki ga je oplazil na kratki poti iz tiskarne v kavarno, mu ni mogel skvariti razpoloženja. Odložil je premočen plašč, pogledal po kavarni, pozdravil znanca pri drugi mizi, prisedel k meni ter naročil črno kavo.

»Oddal sem še zadnje korekture in moje delo je v glavnem končano. Še kakšen teden bodo gučali od jutra do noči vsi stroji v tiskarni, med tem se premika že vsa ta ogromna skladovalnica tiskanega papirja — nad pol milijona pol — v knjigovoznico in od tam v ekspedit. Pred 1. junijem bo že vsa Slovenija preplavljena z našimi knjigami!«

»Ali bi mi lahko povedal o letošnjih publikacijah?«

Izplil je kavo, poiskal si je v žepu ustnik, prižgal si je polovičko ibarce in gledal v kolobarje dima, ki so se nemirno dvigali proti stropu.

»Letos sem kar zadovoljen. Dela je bilo sicer več kot kdaj prej, a tudi uspeh ni izostal.

Z »Našim rodom« smo stopili letos za korak naprej. Letnik je izšel v 9 številkah in je narastel na 360 strani. Pri letošnjem letniku je sodelovalo — če vštejemo nepodpisane avtorje drobno — nad sto ljudi, med temi celo vrsta ilustratorjev, ki je skrbela za to, da je dobila naša mladinska revija prikupno lice. Tudi boljši papir je pripomogel k temu, da so mladi čitatelji rajši segli po listu. Če se je vzdržala naklada »Našega roda« do konca pri 24.500 izvodih, je pač dokaz, da je list tudi vsebinsko ustrežal. Mislim, da spada ta jubilejni »Naš rod« med najbolj uspele letnike. V splošnem je dobila letos več poudarka v listu realna snov, in več prostora snov za najmlajše. S Cicibanovim kotičkom imam prav za prav največje preglavice. Medtem ko pre-

jemam za ostali del lista kar cele skladovalnice rokopisov, se moram mučiti s snovjo za najmlajše po večini kar sam.«

Za hip je območal. Z vžgalico je izbrskal ogorek cigarete v pepelnik, nato je nadaljeval: »Poleg »Našega roda« smo izdali letos še 2 zvezka »Cicibanove knjižnice«. Dve drobni knjižici sta to, vendar nudita učitelju prvega razreda dragocen pripomoček pri pouku. Oba zvezka je spretno uredil Fran Roš. Učiteljstvo pridno sega po knjižicah, so pa tudi šole, kjer se tovariši ne zavedajo, s kako malimi stroški lahko izboljšajo uspeh v šoli. Saj stane izvod te pomožne knjižice le din 150.«

Natakar je ponujal liste. Ribičič je segel po enem in medtem ko je bežno listal po njem, je nadaljeval:

»Zdaj je v tisku še 5. zvezek Cicibanove knjižnice z naslovom Ciciban nastopa. Šop drobnih prizorčkov je to. Napisala sva jih z Anico Černejevo, da ustreževa učiteljstvu. Te igrice se lahko uprizorijo brez inscenacij, brez odra, brez odrskih rekvizitov in so prav take, po katerih učiteljstvo neprestano povprašuje.«

»Ali bi mi lahko povedal kaj več o letošnjih rednih publikacijah?« sem ga vprašal.

Ribičič je odložil časopis in si je prižgal novo polovičko cigarete.

»Z letošnjimi rednimi publikacijami sem zadovoljen, več kot zadovoljen. Vesel sem jih, kot jih bodo veseli učitelji in naročniki. Prva je Seliskarjeva socialna mladinska povest »Janko in Metka«. Seliskar je že znan. Za svojo pesniško zbirko je prejel lani banovinsko nagrado. Njegova dela v prozi in v verzih so že prevedena v razne jezike. Tudi kot mladinski pisatelj ima že svoj glas. Njegov »Rudi« spada med najbolj priljubljene mladinske knjige in je izšel že v ponatisku. »Bratovščina sinjega galeba« si je osvojila v hrvaškem prevodu tudi hrvaško mladino. Povest »Janko in Metka« pa smatra avtor sam za svoje najboljše mladinsko delo. Davno ga je že napovedoval. Fabula je spretno zgrajena. Nastopata dve glavni osebi, deček in deklica. Oba zapuščena, oba zavržena od vseh,

tavata ponižana in sestradana skozi nižine življenja, a se mimo vseh nevarnosti z lastnimi močmi prebijata skozi življenje in postane koristna člana človeške družbe. To je krepko, realistično in vzgojno delo, ki ga bodo z enakim zanimanjem prebirali dečki kot deklice. Istočasno s slovensko izdajo tega dela je napovedan tudi že srbski prevod. Druga knjiga je Rošev »Dija«. »Dija je medvedek, je igrača. Ob tej igrači nam kaže Roš, kako otrok raste, se duševno in čustveno razvija in se spreminja. Pristrčno, preprosto pisano delce je to, vse prepojeno z liriko. Z lepimi dvobarvnimi ilustracijami Ksenije Prunkove bo to posrečeno delce prava poslastica za naše najmlajše.

Šoli kot taki pa bo najbolj ustrežala tretja knjiga — zbirka Klemenčičevih zgodovinskih slik »Iz starih in novih časov«. Podaja nam v preprosti obliki predvsem slovensko zgodovino, in sicer v taki obliki, kot bi jo moral poznati vsak preprost Slovenec. Vsak Srb pozna prav dobro zgodovino Srbije. Pri nas je drugače. Za to nimamo pravega smisla. Slovence bo treba k temu šele vzgojiti. Veliko bo pripomogla k temu gotovo mojstrsko pisana Klemenčičeva knjiga. Prepričan sem, da ne bo segala po tej knjigi samo naša mladina, ampak tudi vse naše preprosto ljudstvo, posebno zato, ker je knjiga pisana tako resnično in obenem tako beletristično. Tako bi se morala obravnavati zgodovina v ljudski šoli. To je prva knjiga realne vsebine, ki je pisana tako, da se bo lahko brez dodatkov uporabljala kot pomožna učna knjiga.

»Pa o dveh izrednih publikacijah ne bi izpregovoril še par besed?«

Izplil je požirek vode.

»Misliš na »Dedka Miho« in na delo »Za tri dinarje elektrike?« Kunstova realna snov je vzbudila v »Našem rod« veliko pozornost. Nimam prave slike, kako je delo odjeknilo na deželi, po mestih pa je dečke naravnost navdušilo. V Ljubljani je bilo toliko zanimanja za Kunstove poizkuse, da je v največji trgovini za električne potrebščine naravnost zmanjkalo tanke bakrene žice, ki jo je Kunst

priporočal za svoje poskuse. Da je vzbudilo delo tudi drugod veliko pozornost, priča tudi to, da se prevaja že na hrvaški, srbski in bolgarski jezik. Kot ponatis v knjigi izide delo nekoliko predelano in izpopolnjeno.

Pravo presenečenje pa pripravljajo Mladinska matica slovenski mladini z »Dedkom Miho«. Ta slikanica izide v velikem formatu v štiribarvnih offsetreprodukcijah na močnem kartonastem papirju in bo tako po vsebini kot po opremi za našo mladino pravo razodetje. Izvirna kot je po zamisli, segava po izvedbi in razkošna po opremi bo zavzela gotovo vodilno mesto med našimi slikanicami. S to knjigo je napravila naša mladinska založba velik zalet naprej. Mislim, da ne pretiravam, če trdim, da so tudi pri drugih velikih narodih take slikanice bolj redke.

Zamisel in slike sta izdelala za slikanico M. in R. Klopčič iz Maribora, besedilo pa je priredila Anica Černejeva. Slikanica je zdaj dotiskana in izide v nekaj dneh. Stala bo kljub razkošni opremi le 35 din. Od odziva bo odvisno, ali bo M. M. svoj načrt v tej smeri nadaljevala. Pri nekaterih narodih, posebno pri Srbiji je vpeljana hvalevredna navada, da prejemajo pridni otroci ob koncu šolskega leta v dar knjige. Naj bi se ta lepi običaj uvedel tudi pri nas!

Obmolnil je za hip, pogledal je na uro. »Ze osma!« se je zavzel, »na sejo moram!« Poklinal je plačilnega — in ko je plačeval, je še dejal:

»Letos smo lahko kar zadovoljni. Nismo držali križem rok. Sploh je leto za letom delo Mladinske matice bolj načrtno in uspešno. Ob opori učiteljske organizacije in s požitvostjo vsega našega učiteljstva vrši Mladinska matica važno kulturno misijo. Ze številke same govorijo dovolj zgornjo: V 12 letih obstoja je razširila ta naša mladinska ustanova nad 1.200.000 izvodov.«

Pred kavarno sva se poslovila. Zunaj so že žarele električne luči. Na zapadu se je nekoliko zjasnilo. Dež je prenehal, le v bohotnem zelenju kostanjev v Zvezdi so se lesketale še debele deževne kaplje. Albert Širok.

riš Peter Prodan je namreč sodeloval v Učiteljskem pevskem zboru v Trstu. Njemu gre največja zahvala, da je nastop v Slavonskem Brodu tako lepo uspel. Članstvu UPZ mu je priredilo dolgotrajne manifestacije.

Predsednik sreskega društva je po govoru tov. V. Rupnika pozival članstvo UPZ, da se ne sme tudi v svojem nadaljnjem delu strašiti naporov in da mora ostati tudi v nadalje

glasnik pravega tovarštva med učiteljstvom naše države. Njegove besede so člani UPZ in ostalo učiteljstvo nagradili z dolgotrajnim ploskom. Po kratkem družabnem večeru, koncert se je končal namreč šele okoli 11. ure, so člani in članice zbora odšli na prenočišča, kajti čakala jih je še dolga pot in še pet nastopov.

(Nadaljevanje)

Lep dar šole za Prešernovo rojstno hišo

V nedeljo, 21. maja, bo otvorjena Prešernova rojstna hiša, ki je bila kupljena s prispevki učencev osnovnih, meščanskih in srednjih šol. Da bi bil uspeh popoln, da bi mogla Prešernova rojstna hiša — Prešernov muzej — biti res taka kot je bila v Prešernovem času, je bilo treba poskrbeti tudi za

posteljno plevnico iz surovega platna; lesene klešče k postelji po vzorcu iz narodnega muzeja.

4. Opremo za Prešernovo zibko: dve rjuhi; eno majhno rjuho namesto pregrinjale, kakor pri zakonski postelji; posteljno odejo; plevnica.

Učenke IV. razreda licejske dekliške šole v Ljubljani z izdelanimi predmeti. V sredi upraviteljica šole Krista Hafner, na levi z avbo učiteljica Jožica Likozar.

njeno opremo. V ta namen so pa zelo mnogo žrtvovali učenke 4. razreda licejske dekliške šole v Ljubljani. V soboto, 6., in nedeljo, 7. maja, so bili razstavljeni na tej šoli vsi izgotovljeni predmeti in pa lep velik album z dvema slikama, katerih eno priobčujemo.

Na prvi strani tega albuma, v katerem so podpisane tudi vse učenke, ki so pri akciji sodelovale, čitamo z dekorativno pisavo opremljen prepis iz kronike II. dekliške ljudske šole na Mladiki v Ljubljani. Upraviteljica šole tov. Krista Hafner je v tem delu kronike opisala požrtvovalno delo tov. Jožice Likozar in njenih učenek za Prešernovo rojstno hišo.

Kronika nam podaja o tem delu sledečo sliko:

»Še en vesel dogodek moram zapisati v kroniko naše šole za to šolsko leto 1938./39. Naj ostane v svetel spomin poznejšim rodovom na požrtvovalno narodno delo učenk 4. razreda naše šole in njih učiteljice Jožice Likozar.

Blagajnik odbora za odkup Prešernove rojstne hiše g. župnik in pisatelj Franc Sal. Finžgar je naprosil učiteljico Jožico Likozar, naj oskrbi opremo za Prešernovo rojstno hišo. Gdč. Likozar je nalogo prevzela, čeprav se je zavedala, da bo njena izvršitev zahtevala veliko žrtev. Treba je bilo oskrbeti denar za nakup blaga in drugih potrebnih stvari za opremo, zakaj odbor v ta namen ni mogel nič prispevati. Treba pa je bilo tudi pridnih rok, ki bi opremo šivale in vezle. Gdč. Likozar je sklenila, da bo to nalogo izvršila s pomočjo svojih dva in trideset učenek in njihovih mater. Matere so v obdobju vrednem razumevanju za lepoto in važnost tega narodnega dela prevzele kritje vseh stroškov za opremo. Žrtve, ki so jih morale v ta namen doprinesiti, so bile velike. Samo ena mati je prispevala nad 1000 din, a druga 400, tretja 300 din, ostale pa po 200 do 1 din. Vsega skupaj so zbrale 4785 din. Ko so bila denarna sredstva priskrbljena, je šla gdč. Likozarjeva na delo. Obiskala je skoraj vse ljubljanske trgovine, da je dobila pristno platno in drugo blago, kakršno so rabili v časih pred več kot sto leti za opremo po gorenjskih kmečkih hišah. Nešteto potov je imela v narodni muzej v Ljubljani, da je dobila tam pristne vzorce gorenjske hiše in njene opreme. Brez odobritve narodnega muzeja in vodstva zavoda za žensko domačo obrt ni sprejela nobenega vzorca v svoje delo. Po teh vzorcih so nato učenke vezle opremo. Pri tem so jim seveda pomagale tudi njih požrtvovalne matere, zakaj kljub vsej pridnosti male roke same ne bi bile mogle opraviti vsega velikega dela, ko pa so poleg tega morale vršiti tudi drugo šolsko delo. Izdelale so:

1. Prt za mizo v hiši iz domačega platna, vezen s križci po starih narodnih vzorcih z rdečo prejšico. Prt ima na voglih belo-rdeče čope.

Prt za čez mestinjak, prav tako iz domačega platna, v enaki vezavi in s čopi.

2. Prtiček za kot nad mizo, posnet po vzorcu iz Šičeve zbirke narodnih vzorin, obrobjen s klekljanimi čipkami. Prtiček je pritrjen na leseno desko v kotu.

3. Opremo za zakonsko posteljo: dve rjuhi iz domačega platna in majhno rjuhico, vezeno s srčki in klekljanimi čipkami, kakršne so pogrinjali v Prešernovi dobi po gorenjskih hišah na postelje namesto pregrinjale; posteljno odejo, narejeno iz blaga po vzorcu iz tiste dobe in tudi šivano tako, kakor je bilo v tistih časih v navadi;

eno večjo blazino s čopoma in dve manjši z vezeno nagljev in s tkanimi trakovi; ti trakovi so ročno delo neke stare žene iz Borovnice;

5. Dve brisači iz domačega platna, vezeni s križnimi vbodi po narodnih vzorcih. Obe imata poleg tega vezeni črki M S. — začetni črki imena in priimka Prešernove matere Mine Svetina — in letnico 1797., ko sta se Prešernova mati in oče poročila.

Splošne vesti

KOMISIJA ZA NOVE UČNE NAČRTE JE KONČALA SVOJE DELO

V Beogradu je 12 dni zasedala od ministrstva prosvete sklicana 10-članska komisija za nove učne načrte za osnovno in višjo ljudsko šolo. Pod vodstvom načelnice oddelka za pouk ge. Gogičeve so sodelovali: dr. Ljubica Jovičič, inspektor ministrstva prosvete, ki je tudi izdelala nov projekt; nadalje prof. Šilih iz Maribora, E. Vranc iz Studencev pri Mariboru, M. Majstorović za JUU centralo v Beogradu, Zlatko Spoljar iz Zagreba, Rista Šušljik, šol. upravitelj iz Sarajeva, Pavle Močanin, šol. nadz. iz Osijeka, Miloš Matović, upravitelj poizkusne šole v Beogradu, in Vujića Petković, šol. upravitelj iz Beograda. Komisija je projekt ge. dr. Jovičičeve, znane pobornice sodobne pedagogike med Srbi, pregledala in izpopolnila, tako da gre za povsem novo sestavitev, ustrezajočo sodobnim pedagoško-didaktičnim načelom. Načrt, ki je plod večmesečnega dela, je sestavljen tako, da so upoštevane tudi želje prosvetnih uprav vseh banovin, učiteljstva in vseh vidnih pedagoških delavcev na področju ljudskega šolstva v državi.

Projekt bo predložen sedaj g. ministru prosvete, ki ga da še v odobrenje prosvetnemu svetu, nakar bo uveljavljen. Upamo, da se bo to zgodilo z novim šolskim letom. Zaenkrat je ves osnutek interna zadeva, vendar smo od obeh slovenskih članov komisije izvedeli, da bo to prvi učni načrt v državi, ki vsebuje splošno sprejemljivo pedagoško smer in ni samo skladišče gradiva in snovi. Želimo, da se reformirani načrt čimprej oizvotvori v prid našemu šolstvu!

—r.

DRAGO IN MARICA PINTERIČ STA SE POSLOVILA OD SV. MIKLAVŽA PRI ORMOŽU

Po 35 letnem službovanju sta se odselila od Sv. Miklavža pri Ormožu šolski upravitelj tov. Drago Pinterič in njegova soproga tov. Marica Pinterič, roj. Posega. Preselila sta se v Maribor, kjer bosta uživala zasluženi pokoj. — Kot učitelja novince sta prišla oba pred 35 leti k Sv. Miklavžu in tukaj preživela vso službeno dobo. Kot šolski upravitelj je tov. Pinterič razširil šolo v 8. razrednico, oba pa sta delovala v šoli z odličnim uspehom. Ves čas kot šolski upravitelj je bil tov. Pinterič občinski odbornik in do ustanovitve velike občine Sv. Miklavž občinski tajnik, nadalje je deloval kot tajnik Gasilske čete in dolgoletni tajnik Bralnega društva. Tovarišica Marica Pinterič pa je vodila šolsko kuhinjo, šolski oder in pomagala ljudem v težavah z nasveti in dejanji. Tov. Pinterič ni bil samo vodja šole, temveč bil je takten in priljubljen voditelj učencev in staršev, oba pa sta bila prijetna tovariša mlajšim in starejšim tovarišem. Kako priljubljena sta bila, pričča dejstvo, da so Miklavževčani obhajali odhodnico ves teden in je bilo slovo vsem težko. Kot majhno priznanje za izvenšolsko delo je podelila občina Sv. Miklavž tov. Pinteriču častno občanstvo, Gasilska četa častno članstvo, tovarišici Marici Pinterič pa je izročil učiteljski zbor prisrčno priznanje »stare šole« za njeno pomoč v vseh težkočah. Največja zahvala in priznanje pa naj bo obema

Kneippova

sladnakava

Da bi jim ostal trajen spomin na lepo delo, so se vse učenke slikale. Dale so napraviti dve sliki, ki jih vidimo v tem albumu. Na prvi sliki so vse učenke s svojo učiteljico in šolsko upraviteljico v gorenjskih narodnih nošah. Vse noše so pristne, izbrane s pomočjo vodstva narodnega muzeja, narodnega gledališča in drž. osrednjega zavoda za ženski domači obrt v Ljubljani. Na drugi sliki pa je skupina narodnih noš vseh slovenskih narodov. S to sliko so deklice hotele ponazoriti besede velikega pesnika Prešerna, ki jih je pel pred sto leti: Največ sveta otrokom sliši Slave. To naj bi bilo na spomin na težke čase, v katerih so svoje narodno delo vršile: ko je senca vojske ležala nad vso Evropo, ko sta bratska naroda Čehov in Slovkov izgubila svojo svobodo, ko so nam Slovencem kot delu velike slovenske družine v veliko tolažbo prav te besede: Največ sveta otrokom sliši Slave!

V albumu je tudi pesem tov. Grošljeve. »Ob Prešernovi zibelki, ki se končuje takole:

Sree izpraševal si: »Kam?«
In romar trudni, romar sam,
Tvoj drug le križ na rami,
zdaš naš prvi si med nami:
Ta zemlja nam bo večno sveta,
kjer hiša tvojega stoji očeta!

Brez dvoma, da je Prešernova rojstna hiša z veliko požrtvovalnostjo tov. Likozarjeve in njenih učenek pridobila krasne in nujno potrebne predmete za izpopolnitev notranje opreme.

— 20 letnica mature na bivših goriških učiteljskih. Zaradi vojnih razmer je naš letnik maturiral v več razdobjih in v različnih krajih. Največje število naš je bilo v juliju 1919. Tovariši in tovarišice, sestanemo se letos 3. julija v Ljubljani. — Nihče naj ne manjka. Prijave, predloge in pojasnila na naslov Grgič Silvo, učitelj, Ljubljana, Dravska ulica 16.

Osebne zadeve

—i— Napredovali so z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 31. marca 1939. (Sl. novine št. 105) v VII. skupino: Berce Rafael iz Ljutomera, Tomažič Josip iz Celja, Grim Gabrijela iz Tržiča, Pucelj Angela iz Domžal, Grum Ivan iz Domžal, Grabeljšek Karel iz Trbovelj.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje: V. V. S. Pripada stana- rina učiteljici ženskih ročnih del, katere mož učitelj je bil premeščen v drug kraj službovanja?

Odgovor! Da!

Mladinska matica

—mm Knjige Mladinske matice bodo dotiskane v nekaj dneh. Da ne bo nepotrebnih in neprijetnih zamud z ekspedicijo, prosimo poverjenike, da nam čimprej nakažejo naročnino. Marsikateri naročnik bi rajši imel vezane knjige. To je mogoče. Za doplačilo 10 din prejme namesto broširanih vezane knjige. Za vezavo »Našega roda« se doplača za polplatno 12 din, za celo platno 20 din. Tu ni všteta še poštnina. Novi naročniki plačajo za vezan »Naš rod« in knjige 47 din. Posamezni naročniki doplačajo poleg tega še poštnino.

—mm Novi dve publikaciji. V par dneh izide kot 5. zvezek Cicibanove knjižnice pod naslovom »Ciciban nastopa« zbirka kratkih prizorčkov Anice Černejeve in Josipa Ribičiča, ki so primerni za Vidovdansko in druge proslave. To je knjiga, po kateri je učiteljstvo vedno povpraševalo. Posamezni izvod knjige stane 3 din. Prav tako je dotiskana še slikanica »Dedek Miha«. Knjiga pomeni pravo presenečenje za našo mladino. Tiskana je v štirbarvnem tisku, v velikem formatu na kartonastem papirju in je najlepša slikanica, kar jih je izšlo v naši založbi. Tudi drugi večji narodi imajo malo takih knjig. Cena 35 din. Naročite jo čimprej. To je najlepše darilo dobrim učencem ob zaključku šolskega leta.

Opozarjamo, da imajo pravico do nagrad, ki jih je razpisala Mladinska matica ob desetletnem jubileju »Našega roda« samo oni naročniki, ki so poravnali celoletno naročnino za list in knjige.

Učiteljska tiskarna

—t Privoščite svojim otrokom vsaj malo veselja! Naročite pri Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pri njeni podružnici v Mariboru Josipa Ribičiča: »Pisane lutke« in »Tinkinega zajčka« in Manice Komarove: »Teto s cekarjem« in »Strica s košem«.

—t Ko pridete v Ljubljano, ogledajte si veliko zbirko učil v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Franciškanski ulici št. 6.

—t Preglejte svoje in šolske knjižnice! Gotovo boste našli, da Vam ta ali ona knjiga manjka. Naročite jo pri Knjigarni Učiteljske tiskarne.

—t Važno sporočilo! Knjigarna Učiteljske tiskarne dovoljuje cenjenemu učiteljstvu obročno odplačevanje knjig, ki jih pri njej naroči. —

—t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru došlo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znanee; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

—t Že za din 50,— dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne Knaurov Svetovni atlas z najnovejšo politično razdelitvijo. Za isto vsoto se Vam nudi Knaurov Leksikon.

—t Naročajte Zirovnikove Narodne pesmi. Dokler je še kaj zalogo, jih dobite po 1 din za zvezek. Zbirka sestoji iz 4 zvezkov.

VABILO

na letni občni zbor »Društva za zgradbo obmorskega učiteljskega doma v Omišlju«, ki bo v nedeljo, dne 4. junija 1939., v prostorih JUU — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani, Franciškanska ulica 6/I. — Začetek ob pol 8. uri.

Dnevni red:

1. Otvoritev po predsedniku.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Pregled zaključnih računov za l. 1937. in 1938.
5. Volitve.
6. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo čez pol ure vršil drug občni zbor v zgoraj omenjenem prostoru in z navedenim dnevnim redom, ki sklepa v smislu člena 9. pravomočno ne glede na število navzočih članov.

V Ljubljani dne 16. maja 1939.

Rado Grum s. r. Ivan Kocijančič s. r.
predsednik. blagajnik.

UČITELJSKIM DRUŠTVOM!

Bližamo se koncu šolskega in tako tudi upravnega leta. Zato prosimo vsa sreska učiteljska društva, da takoj pošljejo mesečno prijavo za maj, ono za junij pa najkasneje do 10. junija, ker jo potrebujemo v svrhu medsebojnega obračuna in v svrhu zaključka letnega računa.

Konec tega meseca prejmejo vsa društva izpiske svojega računa, da jih pregledajo in primerjajo s svojimi vknjižbami.

Članarino pa prosimo, da nakažete sekciji čimprej in to brez zaostankov. Ukrenite vse potrebno, da bo letošnja članarina s stariimi dolgovmi vred letos v celoti poravnana.

Uprava.

— Praktični učiteljski izpiti so se vršili pred državnim izpitnim odborom za praktične učiteljske izpite v Ljubljani od 8. do 13. maja t. l. Izpit so napravili naslednji učitelji pripravnik(-ce): Bezjak Julijana, Soklič Ivan, Širko Vilma, Horvat Terezija, Natek Gizela, Pernat Emilija, Peterlin Franciška, Poljanec Dušan, Potisk Hilda in Stojkovič Rajko.

— Izpit za sreskega šolskega nadzornika je napravil tovariš Josip Dolgan pred izpitno komisijo za zvanje sreskih šolskih nadzornikov pri prosvetnem oddelku banske uprave v Ljubljani.

— »Mamica moja je strašno bogata.« Prirediteljem materinskih proslav, ki poprašujejo po skladbi gornjega naslova na Kunčičevo besedilo, sporočam podpisane tem potom (ker ne morem vsem pisмено odgovoriti), da mi je to delce že lansko leto docela pošlo, zato — žal — ne morem nikomur več z njim postreči. — Anton Kosí.